

10 skridt til, at flere børn og unge bedre kan inddrages i deres egen sag i kommunen

Metoderapport

Kathrine Vitus, Emma Hoff Søgaard og Hanne Søndergård Pedersen

VIvE

10 skridt til, at flere børn og unge bedre kan inddrages i deres egen sag i kommunen
– Metoderapport

© VIVE og forfatterne, 2025

e-ISBN: 978-87-7582-448-9

Projekt: 302973

Finansiering: Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv

VIVE

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE støtter FN's verdensmål og angiver her, hvilket eller hvilke verdensmål der knytter sig til publikationen.

Forord

Hvilke spørgsmål synes børn og unge, forældre og fagprofessionelle, at vi mangler svar på, for at flere børn og unge bedre kan inddrages i deres egen sag i kommunen?

Det sætter VIVE og Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv fokus på i denne rapport om 10 skridt til bedre børneinddragelse.

Denne rapport indeholder en detaljeret beskrivelse af projektets metode.

Vi vil gerne takke projektets følgegruppe for gode og konstruktive input og også takke de mange respondenter, der har svaret på spørgeskemaet, og det barn og dennes forælder, der har stillet op til interview. Ligeledes vil vi gerne takke de organisationer, der har bidraget med at distribuere vores spørgeskema til de relevante målgrupper.

Sidst, men ikke mindst, vil vi gerne sende en stor tak til alle repræsentanter for forældre og fagprofessionelle, der deltog på projektets workshop og bidrog engageret til den endelige prioritering af de 10 spørgsmål.

Projektet er gennemført som del af Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv.

Carsten Strømbæk Pedersen

Forsknings- og analysechef for VIVE Børn og Uddannelse

Indholdsfortegnelse

Hovedresultater	5
-----------------	---

1	Hvorfor praksisudpegning af forskningsspørgsmål?	6
---	--	---

2	Sådan er de 10 spørgsmål blevet til	7
2.1	Opstart af 10 Skridt	7
2.2	10 Skridt-metoden	8
2.3	Indsamling af spørgsmål fra praksis	9
2.4	Kategorisering fra bruttoliste til long list	10
2.5	Prioritering fra long list til short list	11
2.6	Workshop med målgrupperne	12
2.7	Formidling af toplisten til forskere og bevillingsgivere	14

Litteratur	15
------------	----

Hovedresultater

De 10 vigtigste forskningsspørgsmål

1 Hvorfor praksisudpegning af forskningsspørgsmål?

Inddragelse af børn og unges perspektiver i deres egen sociale sag, hvor myndigheder kan træffe beslutninger med ofte store konsekvenser for børnenes liv, får stigende politisk prioritet. Det øgede fokus på børns rettigheder, deltagelse og medbestemmelse afspejles bl.a. i reformen Børnene Først (Social- og Boligministeriet, 2021) (vedtaget i maj 2021) og Barnets Lov (2024) (trådt i kraft 1. januar 2024). Samtidig har forskningen i stigende grad beskæftiget sig med børneinddragelse og børn og unges ret til at blive inddraget, og mens flere studier har belyst *udfordringerne* ved at inddrage børn og unge i kommunale sager, er der langt mindre viden om konkrete *løsninger*, der kan styrke inddragelsen.

Fakta om 10 Skridt

I '10 skridt til, at flere børn og unge bedre kan inddrages i deres egen sag' spørger vi børn og unge, der for nuværende har eller tidligere har haft en sag i kommunen, og forældre og fagprofessionelle, hvilke spørgsmål de mangler svar på, så flere børn og unge bedre kan inddrages i egen sag.

Afdækningen resulterede i 10 sideordnede spørgsmål, som praksis ønsker svar på.

Denne mangel på løsninger kan skyldes områdets kompleksitet, men muligvis også, at den forskningsbaserede viden, der produceres, ikke er tilstrækkeligt tæt på den praksis, som fagprofessionelle, forældre samt børn og unge oplever til dagligt. Spørgsmålet er også, om den eksisterende viden om børneinddragelse når ud til de relevante parter – børnene og de unge selv, deres forældre og de fagprofessionelle – og om den er anvendelig nok til at gøre en reel forskel.

Projektet *10 skridt til, at flere børn og unge bedre kan inddrages i deres egen sag* vender mikrofonen mod dem, det hele handler om, ved at facilitere, at børn og unge, forældre og fagprofessionelle sammen prioriterer, hvilke forskningsspørgsmål de mangler svar på, hvis flere børn og unge skal inddrages bedre i deres egen sag i kommunen. Sammen formulerer og udvælger målgrupperne, hvilke spørgsmål der fremadrettet bør adresseres i forskningen. Gennem en systematisk afdækning af, hvad der er de vigtigste forskningsspørgsmål i relation til det hverdagsliv, som børn og unge, forældre og fagprofessionelle deler, er ønsket at styrke både kvaliteten og anvendeligheden af viden om inddragelse af børn i deres egen sag i kommunen.

Denne rapport indeholder en detaljeret beskrivelse af projektets metode samt en samlet oversigt over de indkomne data. Formålet er at dokumentere vejen fra respondenterne kvalitative kommentarer til de endelige 10 spørgsmål.

2 Sådan er de 10 spørgsmål blevet til

10 Skridt-projektets metode er inspireret af James Lind Alliance-metoden (se Cowan & Oliver, 2021 for detaljer). James Lind Alliance-metoden er designet til at formulere og skabe opmærksomhed omkring forskningsspørgsmål, som har direkte relevans for den målgruppe, forskningsspørgsmålene omhandler. Metoden er anvendt på mere end 70 forskellige temaer på sundhedsområdet og i stigende grad på socialområdet. 10 Skridt-metoden er tilpasset fra James Lind Alliance-metoden, således at der er et bredt fokus på, hvad børn og unge, forældre og fagprofessionelle efterspørger viden om, og ikke kun på, hvad forskere mener, der mangler forskningsviden om.¹

Metoden er oversat til dansk og videreudviklet af VIVE i det tidligere projekt '10 skridt til børns og unges uddannelse', som er initieret og finansieret af TrygFonden. Projektet består af i alt fire forskellige afdækninger om hhv. børn og unge, der er anbragt, og deres skolegang, børn med særlige støttebehov i almenskolen, børn med behov for lidt ekstra hjælp i dagtilbud og børnehaveklasse samt elever med særlige støttebehov på EUD. Der kan læses mere om projektet på VIVEs hjemmeside: [10 skridt til børns og unges uddannelse - vive.dk](https://www.vive.dk/10-skridt-til-børn-og-unges-uddannelse).

2.1 Opstart af 10 Skridt

10 Skridt-projektet, initieret og finansieret af Trygfonden under initiativet '10 skridt til børn og unges uddannelse', har været tilknyttet en **referencegruppe** bestående af eksperter fra forskningsmiljøer på børne- og ungeområdet, som går på tværs af de fire tidligere afdækninger. Referencegruppen har bidraget til at udvikle og kvalificere 10 Skridt-metoden i opstarten af projektet. Endvidere har hver enkelt afdækning været tilknyttet en **følgegruppe**, som består af interessenter på det pågældende område.

I dette projekt har der kun været tilknyttet en følgegruppe, eftersom metoden allerede er blevet kvalificeret af en referencegruppe. Projektets følgegruppe har kunnet

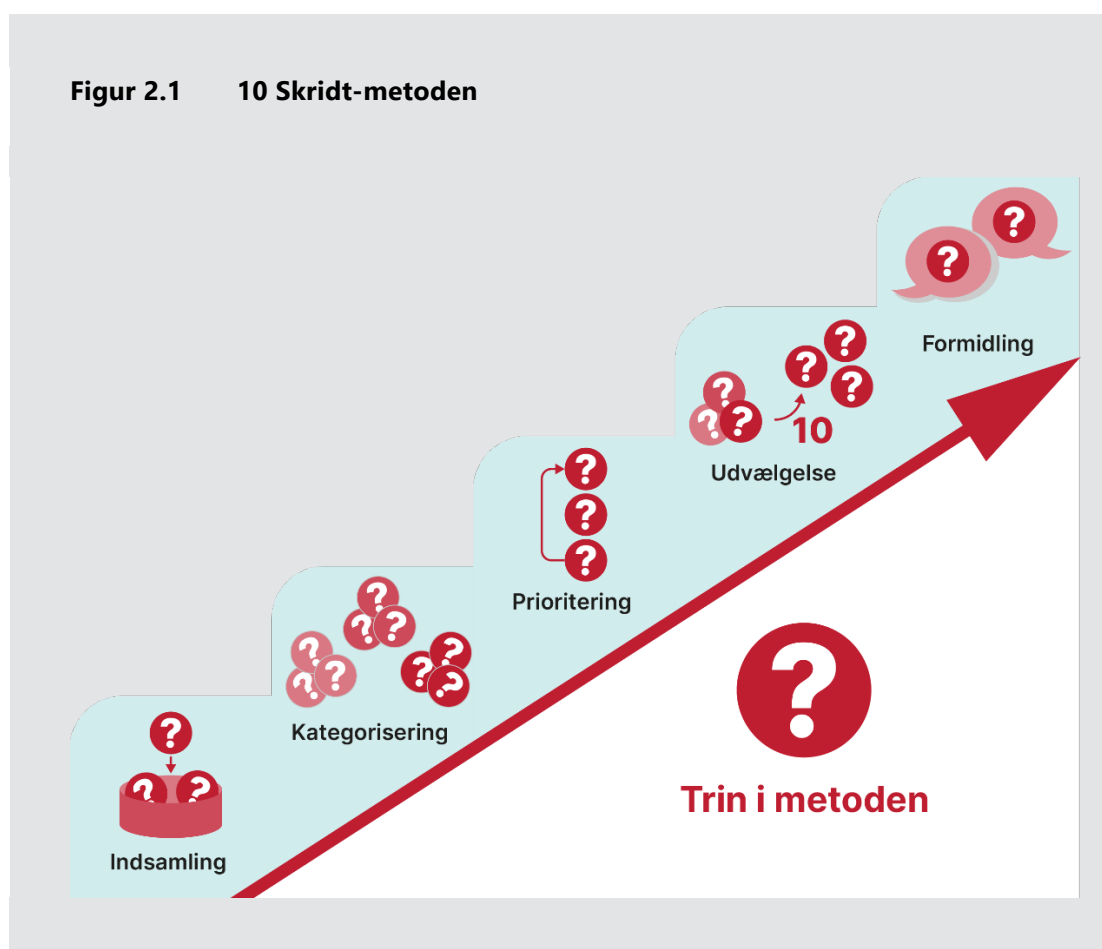
¹ JLA-metoden stammer fra sundhedsvæsenet, hvor der er mulighed og tradition for at gennemføre RCT-studier, og hvor denne type viden typisk bliver betegnet som "evidens". I JLA-metoden screener man derfor forskningsspørgsmålene for at finde dem, hvor der ikke findes "evidens", og det er dem, man fokuserer på. På socialområdet er mulighederne anderledes, og det vil ikke være muligt på samme vis at afdække, om den viden, der evt. findes, er "god nok", og der derfor ikke er behov for yderligere forskning. Vi fokuserer derfor på at afdække efterspørgslen og lader det være op til den videre forskning på feltet at bygge videre på og supplere den viden, der eventuelt måtte findes på området.

bidrage med viden om – og adgang til – børn og unge med en sag i kommunen, disses forældre samt fagprofessionelle, der arbejder med børn og unge med sager i kommunen.

Indledningsvis udarbejdede VIVE i samarbejde med følgegruppen en protokol, der præsenterede projektets ramme med formålet at sikre systematik og gennemsigtighed mellem de involverede aktører undervejs i projektperioden. Protokollen udgjorde projektets processuelle, metodiske og analytiske drejebog.

2.2 10 Skridt-metoden

10 Skridt-metoden udgøres af en række trin illustreret i Figur 2.1. I de følgende afsnit 2.1-2.7 udfolder vi processen og metoden for hvert trin.

Kilde: VIVE.

Metodens trin, som er indsamling, kategorisering, prioritering, udvælgelse og formidling, beskrives i teksten.

2.3 Indsamling af spørgsmål fra praksis

Første trin bestod i at gennemføre en bred indsamling af spørgsmål om inddragelse af børn og unge, der har eller har haft en sag i kommunen, som praksis gerne vil have forskere til at finde svar på. Spørgsmålene blev primært indsamlet gennem en spørgeskemaundersøgelse blandt følgende tre målgrupper:

- Børn/unge mellem 10 og 18 år, som har eller har haft en sag i kommunen inden for de sidste 5 år, samt unge over 18 år, der har haft en sag i kommunen inden for de sidste 5 år
- Forældre til et barn, der har eller har haft en sag i kommunen inden for de sidste 5 år
- Fagprofessionelle, som arbejder med børn eller unge, der har eller har haft en myndighedssag.

Spørgeskema til indsamling af spørgsmål fra praksis

I spørgeskemaet blev målgrupperne adspurgt, hvilke tre spørgsmål eller områder, de gerne vil have forskere til at finde svar på. Spørgsmålet var efterfulgt af tre tomme tekstfelter, hvor respondenterne i fritext har skrevet de (op til) tre spørgsmål, de mener, der mangler svar på. Spørgsmålsformuleringen varierede på tværs af målgrupperne, så den var målrettet hver målgruppe (se eksempel på spørgsmålet til børn og unge i boksen til højre). Spørgeskemaet var designet til at være så åbent som muligt over for alle forskellige forslag til spørgsmål om inddragelse af børn og unge i egen sag i kommunen. Følgegruppen har bidraget til at sikre spørgeskemaets kvalitet.

"Tænk på din egen sag i kommunen:

Hvad skal de voksne forstå, hvis du skal inddrages bedre i beslutningerne? Skriv op til tre spørgsmål eller emner. Med 'inddrage' mener vi, at dine synspunkter og oplevelser bliver lyttet til og taget alvorligt af de voksne fra kommunen.

Du kan tænke på, hvad de voksne skal vide, for at du får mulighed for at sige din mening, for at de forstår dig bedre, eller for at dét, du siger, kan føre til ændringer i din hverdag. Det vigtigste er, at du skriver de spørgsmål eller emner, DU mener, at de voksne skal vide mere om."

(Spørgsmålsformulering til unge, der har eller har haft en sag i kommunen)

Spørgeskemainsamlingen løb fra 8. august 2024 til 20. november 2024. Til distributionen af spørgeskemaet udgav VIVE en video, der præsenterede formålet med spørgeskemaet og 10 Skridt-projektet. Spørgeskemaet og præsentationsvideoen blev distribueret på sociale medier af VIVE, følgegruppen og forbindelser hertil. Endvidere har medlemsorganisationerne i følgegruppen distribueret spørgeskemaet til deres medlemmer via deres maillister

og nyhedsbreve. Sidst har vi kontaktet andre relevante organisationer med henblik på at distribuere spørgeskemaet direkte til målgruppen af børn og unge.

Interviews til indsamling af spørgsmål fra praksis

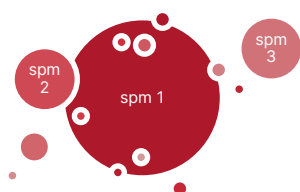
Det er selve kernen i 10 Skridt-afdækningerne og James Lind Alliance-metoden at give stemme til de mennesker, som forskningen drejer sig om. Med en målgruppe blandt børn på ned til 10 år var det vores klare forventning, at svarfordelingen på alder ville blive skæv, og at målgruppen bestående af børn og unge generelt ville være svær at nå gennem et spørgeskema. Dels på grund af selve spørgeskemaformatet, dels i forhold til spørgsmålsformuleringernes abstraktionsniveau samt de åbne svarkategorier. Vi vurderede, at det ikke var muligt (eller realistisk) i dette projekt at opfinde og udvikle spørgeskemametoder til at indsamle børnenes perspektiver. Vi har derfor valgt at supplere med interviews med både børn og unge.

Rekrutteringen skete gennem relevante Facebook-grupper, VIVEs egne sociale medier og følgegruppens netværk, hvori de delte vores forespørgsel om interviews. Derudover kontaktede vi som nævnt en række relevante organisationer, der både hjalp med at distribuere spørgeskemaet til de børn og unge, de var i kontakt med, men ligeledes delte vores interviewforespørgsel. Det resulterede dog kun i ét enkelt interview med ét barn og dennes forælder. Interviewene er gennemført i november 2024. Barnet og forælderen har hver stillet op til 3 spørgsmål eller emner, som indgår på lige vilkår med spørgsmålene eller emnerne, der er fremført i spørgeskemaundersøgelsen. Interviewspørgsmålene lignede spørgeskemaets, men var tilpasset barnets alder, så barnet fx kunne tegne eller skrive svar i stedet.

På baggrund af spørgeskema- og interviewundersøgelsen var der i alt 131 indkomne spørgsmål, som praksis gerne ville have svar på. Blandt disse var 14 spørgsmål stillet af børn og unge, 29 spørgsmål af fagprofessionelle og 88 spørgsmål af forældre.

2.4 Kategorisering fra bruttoliste til long list

De 131 spørgsmål på *bruttolisten* blev efterfølgende analyseret og kategoriseret til det, vi – i overensstemmelse med terminologien fra James Lind Alliance – kalder projektets *long list*. Long listen består af 59 forskningsspørgsmål (Se long listen på data bruttolisten).

Mens nogle respondenter havde formuleret forskningsspørgsmål i spørgeskemaets åbne tekstfelt, havde andre formuleret kommentarer eller beskrivelser af områder, der mangler viden om. VIVE har analyseret indholdet i alle 131 spørgeskema- og interviewbesvarelser og kategoriseret og sammenlagt

disse til i alt 59 forskningsspørgsmål. Spørgsmål, som ikke handlede om inddragelse af børn og unge i egen sag i kommunen, eller som ikke meningsfuldt kunne fortolkes, er frasorterede. Spørgsmål eller kommentarer, som er stillet flere gange af forskellige personer med lidt forskellige formuleringer, er grupperede og formuleret til ét samlet spørgsmål på long listen. Det er angivet på long listen, hvor mange respondenter fra hver målgruppe, der har stillet hvert spørgsmål. Alle kategoriseringer fra bruttolisten til long listen fremgår af data bruttolisten.

I kategoriseringen af spørgsmålene har det været afgørende at bevare respondenternes originale formuleringer så troværdigt som muligt.

2.5 Prioritering fra long list til short list

Fordi de 59 spørgsmål på long listen ville være for mange spørgsmål at håndtere på målgruppeworkshoppet, er long listen efterfølgende kogt ind til en short list med 25 spørgsmål. Denne prioritering imellem spørgsmålene er foretaget på baggrund af spørgeskema- og interviewundersøgelsen og på baggrund af følgegruppens prioriteringer. Prioriteringen tager hensyn til, at de forskellige målgrupper skal have lige meget vægt – også selvom de deltager i forskelligt antal i spørgeskemaundersøgelsen. Derfor har vi både analyseret, hvilke spørgsmål, som der generelt set var flest, der mente var de vigtigste, og vi har analyseret, hvad hver af de tre målgrupper: børn og unge, forældre og fagprofessionelle har udpeget som det vigtigste.

Listen på de 59 spørgsmål blev først og fremmest sendt til følgegruppen, hvor de skulle prioritere deres top 10 og deres top 1.

Listen på de 59 er herefter kogt ned til short listen på de 25 i følgende steps:

1. Spørgsmål, som er stillet af mindst 3 respondenter i spørgeskemaet, er inkluderet.
2. For hver målgruppe, altså børn og unge, forældre og fagprofessionelle², blev der lavet en topscorerliste, og her er minimum 2 spørgsmål fra hver målgruppe inkluderet.
3. Spørgsmål, der er prioriteret som det vigtigste spørgsmål af mindst 1 organisation i følgegruppen, er inkluderet.
4. Spørgsmål, som er prioriteret i top 10 af mindst 2 organisationer i følgegruppen, er inkluderet.

² For de fagprofessionelle var det ikke muligt at opstille en top 3 på grund af den store variation i deres spørgsmål. Derfor indgår kun en top 2 for denne gruppe, mens de øvrige målgrupper har mindst deres top 3-spørgsmål med.

2.6 Workshop med målgrupperne

Den endelige toplist med de 10 vigtigste spørgsmål til forskningen blev besluttet på en workshop med deltagelse af forældre til børn, der har eller har haft en sag i kommunen, og fagprofessionelle, der arbejder med børn eller unge, der har eller har haft en myndighedssag.

Deltagere på workshopen

Workshopen blev afholdt 3. februar 2025 i København med i alt seks deltagere bestående af fire forældre og to fagprofessionelle.

Invitationer til workshopen blev sendt til de respondenter fra spørgeskemaundersøgelsen, som havde tilkendegivet, at VIVE måtte kontakte dem igen. Mens forældre tilmeldte sig workshopen, var det vanskeligere at finde både fagprofessionelle og unge, der ønskede at deltage i workshopen. På grund af manglende tilmeldinger fra fagprofessionelle og unge delte vi derfor også en invitation til deltagelse i workshopen gennem VIVEs sociale medier. Det lykkedes ikke at finde unge, som havde mulighed for at deltage fysisk på workshopen. Til gengæld kom vi i kontakt med to unge, som bidrog skriftligt ved at indsende deres prioriteringer af short listen samt kommentarer til udvalgte spørgsmål. Deres input blev præsenteret på workshopen.

Da børnene og de unge ikke deltog på workshopen, gjorde vi yderligere to tiltag på workshopen for at give deres spørgeskema- og interviewbesvarelser ekstra vægt:

- For det første holdt VIVE et oplæg på workshopen, der præsenterede børnene og de unges top 3-spørgsmål med eksempler på de originale besvarelser bag – både dem indsendt gennem spørgeskemaet og udtalelser fra interviewet. Tanken bag dette var at bære børnene og de unges perspektiver tydeligt videre til de deltagende forældre og fagprofessionelle på workshopen.
- For det andet var det et kriterie på workshopen, at mindst to af børnene og de unges top 3-spørgsmål skulle ende på listen.

Workshoppens metodiske fremgangsmåde

Prioriteringsworkshopen er en metode til at samle de forskellige målgrupper om at udtrykke deres egne perspektiver, høre de andres perspektiver og at træffe beslutninger på baggrund af et bredt fælles blik på inddragelse af børn og unge med en sag i kommunen. Den indledende indsamling af spørgsmål har involveret flere personer og således flere forskellige perspektiver, men de indledende trin er også baserede på individuelle erfaringer, hvor respondenterne fremfører, hvad de allerede

ved. At samle de forskellige målgrupper i en workshop gør dem i stand til at udveksle viden og information og at nå frem til beslutninger baseret på et bredere, fælles grundlag af erfaringer.

For at sikre, at alle perspektiver kom frem, har vi forud for workshoppen sendt short listen af de 25 spørgsmål til alle deltagerne og bedt dem om at lave en lille øvelse hjemmefra for at forberede deltagerne på at drøfte spørgsmålene med de andre deltagere (se deltagerøvelsen i Boks 2.1).

Boks 2.1 Deltagerøvelse før workshoppen

- Læs de 25 spørgsmål.
- Overvej, hvilke spørgsmål på listen, som du mener, det er vigtigst, at forskere finder svar på, for at flere børn og unge bedre kan inddrages i egen sag. Sæt et kryds ved **de 10 vigtigste spørgsmål**, og marker derefter **de 3 allervigtigste spørgsmål**. Du skal ikke vide noget om forskning for at lave øvelsen – vi er interesserede i, hvad du mener.
- Overvej, **hvorfor** du synes, netop disse spørgsmål er vigtigst. Dine overvejelser kan du bruge, når du skal tale med andre om spørgsmålene på workshoppen.

Workshoppen var inddelt i 3 sessioner, hvoraf de første to var gruppesessioner, og den tredje foregik i plenum. I den første gruppesession var deltagerne inddelt i to mindre grupper sammensat på tværs af forældre og fagprofessionelle for at sikre, at alle kom til orde og fik deres perspektiv sat i spil. I den anden gruppesession var alle seks deltagere samlet. Formålet med gruppesessionerne var, at deltagerne hver især skulle præsentere og lytte til, hvilke spørgsmål, de selv og andre mener er de vigtigste, så de kunne tage hinandens perspektiver med i egne overvejelser. Gruppesessionerne foregik ved, at alle 25 spørgsmål var opsat på en væg, og hver deltager fik 3 post-its, som de satte på deres top 3 og begrundede. Herefter fulgte en fælles gruppedrøftelse af spørgsmålene. Efter den første gruppesession blev deltagerne sat sammen alle sammen, så alle blev præsenteret for nye perspektiver og nye drøftelser.

Efter drøftelserne i grupper fulgte plenumsessionen. Formålet med plenumsessionen var at udvælge de 10 vigtigste spørgsmål. Til udvælgelsen brugte vi en metode, hvor alle deltagere fik et antal stemmesedler/post-its svarende til en tredjedel af de tilbageværende antal spørgsmål. Deltagerne satte deres post-its på de spørgsmål, som de mente var de vigtigste. Det var et kriterie for den endelige liste, at mindst to

af børnene og de unges topscorer fra spørgeskema- og interviewundersøgelsen skulle ende på listen, og mindst én af forældrenes og én af de fagprofessionelles topcores skulle med.

Gennem tre afstemningsrunder blev de spørgsmål, som fik færrest stemmer, fjernet fra væggen. For hver afstemningsrunde fik deltagerne færre stemmer, så antallet af "stemmesedler" fortsat svarede til en tredjedel af antallet af tilbageværende spørgsmål på væggen. Efter de tre runder var der 10 spørgsmål tilbage, som der blandt deltagerne var stor opbakning til er vigtige.

2.7 Formidling af toplisten til forskere og bevillingsgivere

Det er centralt, at fonde, styrelser og forskningsmiljøer griber de identificerede spørgsmål til gavn for at styrke inddragelsen af børn og unge i deres egen sag i kommunen. Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv kan muligvis bidrage til at adressere nogle af disse spørgsmål, men i forbindelse med rapportens offentliggørelse vil vi også aktivt skabe ekstern opmærksomhed om dem.

Litteratur

Barnets Lov (2024). *LBK nr 83 af 25/01/2024. Bekendtgørelse af barnets lov.*
<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/890>

Cowan, K. & Oliver, S. (2021). *The James Lind Alliance Guidebook. Version 10.* Southampton: The James Lind Alliance, National Institute for Health Research.

Social- og Boligministeriet (2021). *Aftaletekst Børnene Først.* København: Social- og Boligministeriet.

